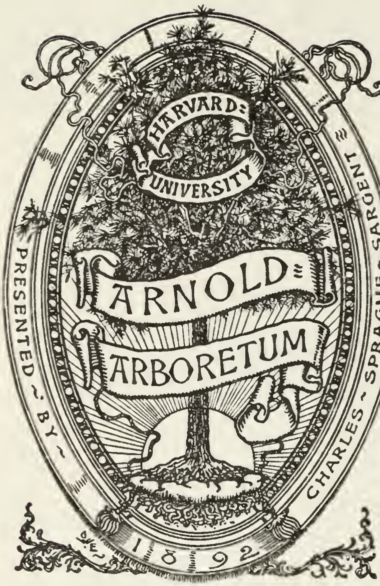
MH
53
H36

MH
53
H36


HARVARD
UNIVERSITY
ARNOLD
ARBORETUM
PRESENTED ~ BY ~
CHARLES ~ SPRAGUE ~ SARGENT
1892

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/dissertatiomedic1740heis

DISSERTATIO MEDICA INAVGVRALIS
DE
PIPERE

QVAM
GRATIOSISSIMAE FACVLTATIS MEDICAE
CONSENSV
PRAESIDE
LAVRENTIO HEISTERO
MEDICINAE DOCTORE
SEREN. DVCIS BRVNSV. ET LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS
ET ARCHIATRO MEDICINAE CHIRVRGIAE ET BOTANICES
PROFESSORE PVBL. ORD. ACAD. CAESAR. NAT. CVRIOS.
NEC NON REG. LOND. ET BEROLIN.
COLLEGA
PATRONO AC PRAECEPTORE SVO
IN ARTE MEDICA AETERNVM DEVENERANDO
PRO GRADV DOCTORIS
IN IVLEO MAIORI
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS
DEFENDET
GEORGIVS CONRADVS PFEFFER
ONOLDINVS

D. XXVII. SEPTEMBR. MDCCXL.

HELMAESTADII
EX OFFICINA SCHNORRIANA.

Aug 1912
27125

PRAEFATIO.

ETiamſi *Piper* res ſive aroma unicuique et ubicunque terrarum ſit notiſſimum, atque multiplicis admodum ac frequentis, tam in rebus oeconomicis et cibariis, quam in Medicina uſus, atque in ſtupenda quantitate ſingulis annis ex India in Europam & ſpeciatim quoque patriam noſtram transferatur, tamen quid proprie ſit, ſive cuius plantae productum, aut, ut clarius me explicem, quibus notis characteriſticis ea planta, unde provenit, gaudeat, vix adhuc, licet quam plurimi in hanc rem magno labore inquiſiverint, adeo perſpectum aut cognitum eſt, ut omni dubitatione careat, ſicuti hoc quoque de aliis quibusdam exoticis, licet vulgatiſſimis remediis, ut myrrha, cort. caſcarillae, chinae, gummi ammoniaco, etc. verum eſt. Cumque praeterea eius hiſtoria, tam naturalis quam medica et oeconomica in quam plurimis autoribus diſperſa lateat, mihique abſoluto ſtudiorum meorum curriculo pro more de argumento quodam apto di-

ſputationis publicae cogitandum eſſet, atque hanc ob cauſſam Clariſſ. PRAESIDEM, Praeceptorem meum honoratiſſimum, conſulerem, hic, quia nomen mihi eſt a *pipere*, autor fuit, ut ob nominis ſimilitudinem cum nobili hoc et famigeratiſſimo aromate, de eo ipſo meam inauguralem diſſertationem conſcriberem, praeſertim cum inter tot mille, quas poſſidet, diſſertationes nullam noſſet, quae hoc ſpeciatim ventilaſſet, aut eius hiſtoriam in compendio expoſuiſſet. Poſtquam hoc conſilium mihi haud diſpliceret, ſed ſcriptores, qui de eo egerunt, plerique mihi defecerant, praeſertim cum multi eorum et cari et rari ſint, eos etiam e Bibliotheca ſua mecum communicare, ſuoque conſilio et in ea elaboranda mihi non deeſſe voluit, id quod libere hic profiteri non erubeſco.

Diviſi vero hanc diſſertationem in duo capita, in quorum altero et priori, *hiſtoriam piperis naturalem* et quid proprie ſit, aut a quibus plantis originem ducat, itemque quaenam ſint eius praecipuae ſpecies, et quae ſunt eiusmodi plura perveſtigare atque exponere ſtudui; In altero autem ſive poſteriori *uſum*, quem generi humano praeſtat, tam in medicina, quam culina aut re oeconomica enarravi. Neque denique *noxas*, quas eius vel perverſus uſus vel abuſus inducere poteſt et ſolet, praetermittere volui, ut ſic eius hiſtoria ſit perfectior; quae tamen omnia concinna, quantum fieri potuit, brevitate, praeſtare ſtudui. Faxit Deus T. O. M. ut hic labor cedat in Divini eius nominis gloriam, generis humani utilitatem atque in artis medicae honorem atque emolumentum.

CAPVT I.
DE
PIPERIS HISTORIA NATVRALI.

I.

QVid *Piper* ſit, aut quid ſub hoc nomine intelligatur, licet res ſit, ut iam dixi, omnibus adeo nota, tamen difficile admodum eſt, definitionem eius genuinam proponere, quia varia ac diverſa eius ſunt genera, quae prius indicanda erunt, antequam definitionem eius exhibere valeamus: HIPPOCRATI non niſi unicum genus, idque vulgare, notum fuiſſe veriſimile eſt, quia non niſi piperis generatim meminit ſine diſtinctionis quadam nota, a) THEOPHRASTVS vero *Ereſius*, qui Alexandri Magni temporibus vixiſſe dicitur, iam de rotundo et longo agit, adeoque duo novit. b) Paullo poſt autem tria innotuerunt, atque iam a longiſſimis temporibus piperis genera in *nigrum*, *album* et *longum*, ut ex DIOSCORIDE, CELSO, PLINIO, GALENO aliisque videre eſt, ad quae deinde adhuc alia a recentioribus ſucceſſu temporis addita ſunt, quae etiam non prorſus praetermittemus. Interea tamen de *Pipere nigro* potiſſimum hac in diſſertatione noſter erit ſermo, quia hoc eſt ubique terrarum notiſſimum vulgatiſſimum atque uſitatiſſimum.

a) Lib. I. de Morb. Mulier. §. CXIX. p. 510. Tom. II. edit. Linden.

b) Hiſt. Plantar. Lib. IX. Cap. 22.

II. *Piper* igitur *nigrum* nobis *vocatur* aroma, ſpecie baccae nigrae, parvae, rotundae et quodammodo rugoſae, ſaporis acris, fervidi, peculiaris, ut et odoris ſingularis, ex certis plantis Indiae orientalis proveniens, variis iisdemque quamplurimis uſibus, tam in re domeſtica, quam medica, deſtinatum.

III. *Piper album* vero eſt aroma ſimiliter ſphaericum inſtar baccae, aut grani rotundi, non rugoſum, ſed laeve et albicans, ſaporis et odoris fere eiusdem, ut nigrum. De reliquis infra dicemus. Antequam vero ulterius in hiſtoria piperis proponenda progrediar, de *nomine eius quaedam* prius dicenda erunt. *Nomen piperis graecae* videtur eſſe originis atque hac lingua πέπερι, forte a πέπτειν digerere, quia digeſtionem iuvat, ita dictum, ſicuti ex antiquiſſimis Medicis Graecis HIPPOCRATE, THEOPHRASTO, DIOSCORIDE, GALENO, aliisque conſtat, qui hoc nomine uſi ſunt, quod latini deinde ut ex SCRIBONIO, CELSO, PLINIO aliisque patet, in *piper* mutarunt. Germani vero inferiores et Belgae, imo et Angli, abiecta ſolum ultima littera, graecum nomen retinuerunt, hocque aroma *Peper* vocarunt; quamvis haud a vero alienum videatur, ſicut ipſe GALENVS ſuſpicatur, a) nomen hoc, quia Graeci piper ex India per Perſas acceperunt, Graecos etiam nomen, quod apud Perſas vel Indos habuit, retinuiſſe vel ſaltem aliqua mutatione aut transpoſitione litterarum in πέπερι ſive

a) in exegeſi ad *Hippocratis* locum ſupra citatum.

ſive *Peper* transmutaſſe, a) quemadmodum in variis rebus aliis olim et adhuc hodie fieri ſolet, ut nomina rerum illa ſervent Europaei, aut ſaltem parum mutent, quae eis in terris, ubi proveniunt, acquiſiverunt, et quae nomina indigena vulgo appellant, ſicuti exemplis notiſſimis *Coffee, Theae, Cacao; hypecacoannae* aliisque quam plurimis, ſi opus, oſtendi poſſet. Ceteri plerique Europaei a nomine huius aromatis, quo Graeci, Latini et Germani uſi ſunt, non multum receſſerunt: nam Italis. *Pepe;* Gallis, *Poivre;* Bohemis, *Pepr*, Polonis *Pieprtz;* Hiſpanis, qui maxime inter Europaeos recedunt, *Piemienta* vocatur. Qui plures aliarum gentium piperis appellationes noſſe vult, ille MENZELII *Lexicon plantarum* polyglotton evolvere poteſt.

IV. *Piper autem aroma eſſe*, inde conſtat, quia aromata dicuntur omnes generis radices, cortices et fructus, praeſertim ex India aut calidiſſimis regionibus allati, qui odorem obtinent admodum fragrantem et haud ingratum, ac *ſaporem* acrem, ſuavem et calefacientem, vimque hoc ipſo poſſident calefacientem et roborantem. Dum igitur et Piper haſce qualitates obtineat, non dubitamus ipſi locum eumque fere primarium inter aromata concedere, praeſertim quia hunc locum iam ab antiquiſſimis temporibus et apud omnes gentes obtinuit, eumque ad haec usque tempora conſervavit.

V.

a) *Pimpilim* enim Perſis piper longum vocari *Garcias* docet in Aromat. Hiſtor.

V. *Locus eius natalis* quamvis ſit India eaque cumprimis orientalis, et in hac praecipue *Malavar* ſive *Malabarica* regio, *Molucca, Sunda et Cuba*, inſulis Iavae vicinis, quemadmodum teſtantur, GARCIAS *ab Horto*, Carol. CLVSIVS, Bodaeus a *Stapel*, ſive STAPELIVS in Comment. ad Theophraſti Hiſtor. Plantar. aliique, tamen Europaeis iam ab antiquiſſimis temporibus notum adeoque in Europam illatum eſſe ex ſupra §. I. dictis, ſatis conſtat, quamvis priſcis temporibus non tanta, quanta hodie, copia. HIPPOCRATIS tempore iam in Graecia illud cognitum fuiſſe, patet ex eo, quod illud, quamvis unica tantum, quantum memini, vice nominet atque commendet. a) Apud ſubſequentes autem Graecos et Latinos Medicos ſupra iam nominatos aliosque ſcriptores profanos, qui ante Chriſtum natum et paullo poſt eum ſcripſerunt, non ſolum frequentiſſime nominatur et laudatur, ut iam diverſorum quoque eius generum ſive ſpecierum meminerint, quamvis forte nullus ex ipſis plantas, unde proveniant, unquam viderit, quemadmodum ex infra dicendis et erroribus eorum circa hoc aroma commiſſis (quorum nonnullos poſtea indicabimus) uberius fiet manifeſtum.

VI. Priusquam autem ad haec examinanda progrediar, *de tribus illis ſpeciebus piperis praecipuis*, quae hodie, imo a multis iam ſeculis notae ſunt, nonnulla

a) loco ſupra iam citato.

la ſcitu maxime neceſſaria praemittam. Prima itaque et diutiſſime nota ea eſſe videtur, quae *piper nigrum* appellatur, cuius deſcriptionem iam §. II. dedi, quaeque maxima copia ſingulis annis a Batavis in Europam perfertur, quae nigra, rugoſa et ſaporis perquam acris atque quaſi urentis eſt. Altera, *piper album* vocatur, cuius grana ſive baccae magis albicantes, laeves ac ſplendentes ſunt, eiusdem tamen fere ut nigri ſaporis. Sed de ſaporis praeſtantia huius vel illius varii autores diſputant: dum plerique albo, alii nigro et fortiorem et praeſtantiorem ſaporem adſcribunt, ut DIOSCORIDES; quae vero lis difficulter dirimi poteſt, quia antiquum notum eſt dictum:

De guſtibus non eſſe diſputandum,

adeoque hanc litem noſtram non facimus; ſed ſolum hoc affirmamus, quod in utroque ſatis inſignis acrimonia aromatica et fervida, quae *piperacea* dici ſolet, inhaereat, de qua ob guſtantium diverſitatem difficile eſt dicere, utrum in hac an illa fortior, praeſtantior, aut iucundior ſit: adeoque Gallorum hic valet proverbium:

chacun a ſon gout.

VII. Quaelibet horum piperum ſpecies, tam nigra quam alba, ut grana ſive baccae *in forma racemi*, ad modum fere uvarum, ſeu rectius, *ribeſiorum* creſcunt; in multis ſcilicet, triginta, quadraginta, quinquaginta et plures ex uno communi pedunculo, ſecundum longitudinem, ut in ribeſiis, ſed arctius iunctae, prodeunt, et communem pedunculum arcte et

undique cingunt; ſed quaelibet bacca eſt ſine pedunculo, arcteque ſcapo adhaeret, ſicuti figurae, quas de piperis fructu habemus, optimae, apud GARCIAM a) CLVSIVM Exoticor. Libr. pag. 19 et 183. itemque apud STAPELIVM Comment. in Theophraſt. pag. 1180. Guil. PISO in Mantiſſ. arom. p. 180. et Hort. Malabar. Part. VII. Tab. XII. oſtendunt, praeſertim cum antiqui ſcriptores nullas de eis figuras exhibuerint.

VIII. Sciendum praeterea eſt, autores *de origine piperis albi* haud convenire. DIOSCORIDES enim exiſtimat, *piper album a nigro non niſi maturitate* diſcrepare. b) Alii vero exiſtimant, *album a nigro ſpecie non differre*, ſed ex nigro arte tantum produci, nihilque aliud eſſe, quam piper nigrum decorticatum, quando huic vel recenti cortex ſive cuticula demeretur nigra, vel quando in aere aut in ſolis radiis pellicula illa ita exſiccaretur, ut deinde facile a ſemine vel nucleo decederet, quemadmodum a baccis coffeae exſiccatis, facta ipſarum agitatione, cortex decidere atque inde ſeparari ſolet. Quidam *ope muriae* corticem inde ſeparari atque ſic album ex nigro praeparari perhibent, ſed ſine ratione. Verum GARCIAS c) et cum eo STAPELIVS contrarium ſuſtinet, docetque d) haec duo piperis genera omnino a *diverſis provenire plantis*, quae vero tam parum differrent, ut vitis baccis albis et nigris, quae ante fructus maturos vix diſtingui poſſent, refertque STAPELIVS ſe a nautis et navi-

a) in Aromatum Hiſtoria Lib. I. cap. 22. b) Lib. II. cap. 189.
c) Lib. modo citato, d) Lib. citato pag. 1183.

vigantibus, qui ex India orientali redierunt utriusque huius piperis ramulos et racemos integros accepiſſe, baccis maturis onuſtos, qui illos ſecum ex India illa attulerant, ubi non ſolum ex illis intellexit, horum ramulorum plantas, unde eos decerpſerunt, re vera diverſas eſſe, et alteras piper nigrum, alteras album, ſine omni praegreſſa praeparatione et ſine omni arte proferre, ſe ipſum quoque quod diſtinctae ſint plantae, ex ipſis illis ramulis ſatis perſpicue cognoſcere potuiſſe, ſcribitque inſuper, ſe ex illis peregrinantibus intellexiſſe, baccas utriusque huius plantae principio et quando nondum maturae ſunt, virides eſſe, poſtea vero illas rubrum, et poſtquam ſiccae fiunt, nigrum, has autem album colorem induere, forte ſicuti in ribeſiis videmus, baccas eorum immaturas omnes virides eſſe, poſtea autem quando matureſcunt, vel album vel rubrum vel etiam nigrum colorem inducere, pro diverſo illarum plantarum ſive fruticum genio, quae ſpecie differunt, vel ut aliis magis placet, tantum unius ſpeciei varietates ſunt. Ita ut haec duo pipera quidem ad unum revera genus pertineant, quia ſibi invicem et foliis et modo creſcendi et baccis, excepto colore, ſimiles ſint, adeoque non niſi ſpecie, ſicuti ribeſia diverſi coloris fructibus tantum a ſe invicem differant, Rariores vero eſſe plantas piperis albi in India, quam nigri, ita ut in Malavar illud non niſi Magnatum menſis, teſte GARCIA, inferatur, qui hoc etiam nigro, aliter quam DIOSCORIDES fecit, multum praefert, libro citato, pag. mihi 89.

IX. Quamvis itaque haec res, quod *ſcilicet piper nigrum et album diverſarum plantarum fructus ſint*, teſtimoniis virorum, qui in India hoc oculis ſuis conſpexerunt apud STAPELIVM a) probatum ſit, atque hi etiam utriusque ramulos cum racemis integris in Hollandiam attulerint, atque ſic ea res extra dubitationem his ipſis poſita eſſe plures annos viſa ſit: tamen aliquamdiu poſt Guil. PISO in Mantiſſa arom. pag. 180. cum veteribus (ſed ſine ulla probatione) rurſus voluit *nigrum et album piper unius eiusdemque plantae eſſe fructus, albumque nihil aliud eſſe quam nigrum*, ante inſolationem *decorticatum;* atque idem fere poſtea etiam Autor Horti Malabarici, Nobiliſſ. van RHEDE, in Horti huius Parte VII. pag. 23. affirmavit, dicendo: *cortice piperis nigro ablato, fieri piper album* etc. id nonnullos et cumprimis quoque Celeb. Botanicum Amſtelodamenſem, IO. BVRMANNVM dubium reddidit, ſic, ut his fere aſſentiri videatur. Interea tamen ego de veritate huius rei nondum convictus ſum, ſed e contrario longe mihi veriſimilius eſt, *album non arte parari*, verum, ut GARCIAS et STAPELIVS docuerunt, *a diverſis provenire plantis:* quia 1.) nullus illorum dicit, quod hunc decorticandi modum ſive actum viderit, neque quomodo is peragatur, deſcribit, neque praelaudati STAPELII argumenta, quibus piper album a peculiari planta provenire probavit, ullo modo refutavit, ſed ea, quaſi nullus *Stapelius* hac de re ſcripſiſſet, ſicco pede atque ſilen-

a) loco citato, p. 1183.

ſilentio praetereunt, adeoque forte ex vulgi ſententia aut ex lectione tantum aliorum ita ſcripſerunt; 2) non indicent a quibus hoc cognoverint vel didicerint, praeſertim PISO, qui in India orientali, ubi creſcit, non fuit, adeoque non niſi ex relatione aliena hoc evulgavit, vel alios, qui hoc prius ita tradiderunt, ad STAPELIVM, (quem ne quidem nominarunt) non attendendo, ſecutus eſt; 3) STAPELIVS e contrario affirmat, a) ſe non ſolum a viris fide dignis, qui illis in locis fuerunt, certiorem factum eſſe, quod piper album ibidem in diſtinctis plantis viderint, verum etiam integras piperis albi uvas ſive racemos, omnibus ſuis granis onuſtos, in Hollandiam attuliſſe, id quod vix aut perquam difficulter fieri poſſet, ſi cortice ſpoliarentur, ſine avulſione baccarum a ſcapo, quam caute etiam quis in eis decorticandis procederet, quia, ut videtur, non adeo tenaciter ſcapo ſuo adhaerent. Poſt lapſum vero aut revulſionem earum a ſcapo nigras quidem, licet non ſine magno labore decorticari poſſe concedo, quia cortex aut cuticula ipſarum, ut facile quilibet experiri poteſt, grano quam firmiſſime adhaeret; ſed integris racemis, quales STAPELIVS in Hollandiam allatos eſſe aſſeverat, hoc minime fieri poſſe exiſtimo.

X. 4.) Mirum praeterea mihi videtur, quod inter tot mille peregrinantes, qui ex Europaeis in illis regionibus fuerunt, nullus reperiatur vel repertus ſit, qui illam decorticandi rationem, praeſertim

 quae

a) loc. cit. p. 1183.

quae integris racemis fit, paullo curatius deſcripſerit, vel ſolum viris fide dignis, quomodo ea, ſi fiat, perficiatur, fide digna ratione retulerit vel enarraverit, dum ipſe adhuc Cl. BVRMANNVS ſolum ad fidem PISONIS et RHEDII provocat, quorum tamen ille in eis locis non fuit, hic vero non ipſum actum perfecte deſcripſit, ſed negligentius tantum atque in tranſitu quaſi, ſicut illi facere ſolent, qui rem non intime perſpexerunt, de hac re locutus eſt, dum in uniuerſum tantum ſcripſit, quod *cortice piperis nigri ablato, album fiat*, ſine ulla, quomodo hoc fiat, addita ratione, et utrum hoc fiat in baccis recentibus an exſiccatis; id, quod tamen, quia ab abſentibus tam facile concipi nequit, accurati et curioſi naturae ſcrutatores curatius ſcire peroptant. Neque dubium eſt, multos imo quam plurimos eorum, qui ibi fuerunt, hoc ſcire, vel qui adhuc illuc abeunt, verum facile cognoſcere poſſe; quia ſine dubio non clam perficitur, aut perfici poteſt, dum opus eſt, cui pro tanta copia decorticanda, quamplurimi homines adhibendi; adeoque verum hac in re cognoſcendi adhuc ſpes eſt, ſi modo Batavi curam aliquam eam in rem impendere velint.

XI. 5.) Quod autem RHEDIVS *non ſatis curate*, ſed potius negligenter de pipere ſcripſerit, inter alia, inde patet, quando aſſerit, *fructus acinos* racematim in petiolo viridi, *viginti imo triginta ſimul provenire;* cum tamen non ſolum GARCIAS, CLVSIVS et STAPELIVS, ſed ipſe quoque RHEDIVS in ſua figura ultra

tra 50 ad 60 usque acinos exhibuerint et quidem tantum in ſacie viſui expoſita; eum ſine dubio et neceſſario adhuc multi in oppoſito latere exiſtunt, quos pictori oſtendere impoſſibile eſt, atque ſic manifeſte ultra dimidium neglexit atque in deſcriptione, licet figurae prae oculis eſſent, erravit. 6) Accedit, quod *piper album* a plerisque *ut acrius atque valentius* pipere nigro indicetur; id quod potius diverſam ſpeciem, quam quod eadem ſit, mihi indicare videtur. Adeoque ſi non aperte eſt ſpecies diverſa, minimum res haec dubia adhuc eſt et incerta, donec, quid verum, clarius probetur. Vt taceam 7.) quod decorticatio tam exiguorum granulorum, quibus cortex quam tenaciſſime adhaeret, inſignem, diuturnum ac moleſtum nimis laborem, qui vix operae pretium eſſet, requiret, quam nemo profecto pro tam vili pretio, quo plus nigro conſtat, ſuſciperet, praeſertim quia ex decorticatione hac non adeo magnum emolumentum, nullaeve maiores vires in ipſum redundant. Veriſimilius ergo ex dictis eſſe credo, *album et nigrum* diverſarum plantarum fructus eſſe.

XII. Quae de *piperis planta* eiusque ſpeciebus *reperiuntur apud veteres* Graecos et Latinos manifeſte docent, *plantas*, quae diverſas piperis ſpecies, imo etiam quae vulgatiſſimum proferunt, *ipſis*, forte ob locorum diſtantiam et iter illuc facientium tunc temporis defectum, *prorſus incognitas fuiſſe*; nam de ea vel nil quicquam referunt, ut HIPPOCRATES, LARGVS, CELSVS; vel falſa, ut DIOSCORIDES,

DES, a) PLINIVS b) GALENVS ceterique Graeci recentiores aliique tradunt: nam DIOSCORIDES, quamvis inter eos, qui de Materia Medica inter veteres ſcripſerunt, princeps ſit, *piperis plantam*, exiſtimat *arborem eſſe, eamque omnes tres piperis ſpecies, maturitate tantum differentes, proferre*, variaque falſa de iis refert; PLINIVS vero arborem piperis *iunipero ſimilem* eſſe, aliaque abſona aſſeverat, id quod et GALENVS facit aliique veteres: adeoque videntur non niſi rumores incertos et vulgi narrationes vagas ſecutos eſſe, nihilque praeterea de foliis, (niſi forte ſolus DIOSCORIDES, qui ea, ut STAPELIVS dicit, c) Lib.I. Cap. XI. haud prorſus inepte cum *caſſiae foliis* comparat,) d) floribus aliisve ipſius plantae partibus deſcribunt, niſi de radice, quam vero rurſus male coſto ſimilem eſſe tradit: cum tamen a centum et quod excedit annis, dum ſcilicet Europaei et praeſertim Batavi, navigationes in Indiam Orientalem inſtituerunt, plantas copioſas, quae piper proferunt, inſpexerunt, ramulosque eorum, una cum adhaerentibus fructibus, ſecum in Belgium reliquamque Europam attulerunt, atque, ut teſtes autoptae ſive oculati, teſtati ſunt ac retulerunt, *piper non arboris eſſe progeniem*, multo minus arborem iunipero ſimilem, ſed a planta quadam ſermentoſa, volubili ac ſcandente, ad mo-

a) Lib. II. cap. 189.

b) Lib. XX. cap. VI.

c) libr. citato p. 1180.

d) ſed in hoc a *Stapelio* citato loco, libro ſcilicet I. Cap. XI., neque etiam alibi aliquid apud Dioſcoridem de foliis reperire potui.

ad modum lupuli vel hederae quemadmodum primo GARCIAS, deinde COSTA, CLVSIVS, et poſtea STAPELIVS in libris iam ſaepius citatis deſcripſerunt, arboribus aliis adhaerente, atque caulibus tam imbecillis inſtructam eſſe, ut ſuis viribus ſe erigere aut erectam continere nequeat. Incolas propterea Indicarum regionum, ubi creſcit, eam ad radi ces arborum altarum et cumprimis palmarum ac ſpeciatim illius ſpeciei, quam *Faſel* ſive *Fauſel* appellant, plantare, ut, dum adoleſcit, ſe his innectere ac circumvolvere atque ſic debito modo creſcere queat, id quod ita facere dicunt, ut *ad ſumma illarum arborum cacumna aſcendat*, delineantque etiam duo ultimi *eius radicem*, ut tenuem ac *reptatricem*, et *folia figurae quaſi ovatae*, in *apice acuminatae*, ſatis ampla, multisque nervis praedita, quae caulibus alternatim ope pediculi brevis et craſſi adhaerent; *fructus* vero ſive racemi potius fructuum aut baccarum ex ſimili fere brevi pediculo, non ex alis foliorum, ſicut hoc in plerisque fieri ſolet aliis plantis, verum directe ex altero eoque oppoſito caulis latere, unde folia prodeunt, excreſcere: ſicuti hoc in praedictis ultimis autoribus legi et videri prolixius poteſt. His vero RHEDIVS adhuc addit, quod *radix* fibroſa ſit et nigricans, licet eam non delineet, *caules* rotundi, virides, lignoſi, duri, nodoſi, ex nodulis novos hinc inde cauliculos eiicientes; folia brevibus craſſis, viridibus et interius ſtriatis, petiolis ex nodulis erumpunt, oblongo rotunda, anterius cuſpidata, textura craſſiori et ſolida, ſuperficie plana, viroris anteriori parte fuſci et nitentis,

tentis, exteriori clari. *Flores* ſpicati, in petiolis viridi dilutis, *monopetali*, circa extrema tripartiti, (quos etiam delineat); Gemmae viridi dilutae et flaveſcentes, intus acinum parvum, viridem et in vertice nigricantem, rudimentum fructus habeant. De baccis praeterea notat, quod primum ſint virides, et aequali ſuperficie, deinde rubrae; ſed ad maturitatem perductae ac decerptae, ſolique per aliquot dies expoſitae, nigreſcant, naſcique per totam Malabariam.

XIII. Apud eosdem etiam ſcriptores icones quoque exhibentur *plantae piperis longi*, quod Graeci *μακροπέπερι* appellant, quam nonnulli nimis quantum a piperis et nigri et albi plantis differre crediderunt: a) Verum CLVSIVS, STAPELIVS, PISO et RHEDIVS libris citatis, oſtendunt, quod *in modo creſcendi et foliis* vel nulla, vel admodum exigua intercedat differentia, ita ut folia in hoc tantum ſint paullo teneriora et dilutiore viriditate praedita, pluribusque inſignita nervis; *in fructu autem multum differunt*, cum *fructus piperis longi* non ex baccis racematim, in morem ſcilicet ribeſiorum cohaerentium, compoſitus ſit, *ſed ad modum iulorum*, quales corylus et betula proferunt, in quorum iulorum tuberculis parva granula, granis piperis nigri et albi longe minora, ſed papaveris, ſinapi aut milii ſeminibus magnitudine tantum ſimilia contenta ſunt. *Hi vero fructus eundem fere habent ſaporem*, ut piper rotundum,

a) ut *Garcias* ab Horto, Libr. citato.

dum, ita ut ab omni tempore et planta, et fructus piperis nomine inſigniti et pro ſpecie ſolum a nigro et albo diverſa habiti fuerint atque adhuc hodie habeantur. *Patriam* etiam habet diverſam quam rotundum, atque in *Bengala*, quae regio longiſſime a Malabarica diſtat, ipſum creſcere GARCIAS, CLVSIVS, STAPELIVS, BLANCARDVS, a) aliique plures nos certiores faciunt. Interea tamen RHEDIVS refert, b) quod multis etiam aliis in locis colatur, ubi prolixior quoque deſcriptio videri poteſt.

XIV. *Atque hae ſunt piperis veteribus notae ſpecies*, quas tam in Medicina, quam in cibis ac culina ab antiquiſſimis temporibus ſemper uſi ſunt: *tandem vero adhuc alios fructus et plantas*, variis ex regionibus exteris, per naves in Europam invexerunt, inter quas praecipue hic nominare placet *piper*, *aethiopicum* dictum, *Matthioli* et Caſp. *Bauhini* ſine dubio ex Aethiopia primum ad nos delatum; deinde *piper*, vulgo *hiſpanicum* olim appellatum, quod ex America primum quondam advectum, poſtea copioſiſſime in Hiſpania coli et in varios uſus, tam medicos, quam cibarios ibidem adhiberi, MONARDVS c) et ex hoc CLVSIVS, locis ſupra citatis referunt: quod vero, quia planta ipſius et fructus nulla fere in re cum ceteris piperibus, quam ſapore qualicunque piperato et viribus convenit, foliis vero, floribus, fructibus,

a) in Lexico ſuo Medico.

b) Hort. Malab. Part. VII. p. 27.

c) in Hiſtor. Medicam. ſimplic. novi orbis, pag. mihi 386.

modo creſcendi erecto, magnitudine, (dum duarum triumve palmarum altitudinem vix excedit) aliisque qualitatibus mirum in modum differt, *Capſicum* recentioribus Botanicis, (forte quia ſemina in ſingulari capſula profert,) appellatur, quod figura fructuum, qui proprie baccae non ſunt, ſed capſulae membranaceae fabricae et ſiccae, ſemina parva, multa, alba, compreſſa, fere reniformia, acerrima in amplo vacuo ſpatio continentes, capſula ſphaerica ſive rotunda, acuminata, obtuſa, cordiformi, trifida, dependente aut erecta, vel ſurſum ſpectante, recta et curva, modo parva et ceraſi magitudinem vix excedente, modo magna, ut trium pollicum magnitudinem ſuperaverint, coloris grate rubicundi, flavi vel aurantii, quando fructus maturus eſt, valde variat et quaſi ludit, ita ut Hortus Medicus Helmſtadienſis dum PRAESES ipſi praefuit, ultra viginti diverſas ſpecies, aut, ſi mavis varietates aluerit, demonſtraverit, atque plerasque adhuc exhibeat. MONARDVS plantam excellentiſſimam vocat, toti Hiſpaniae notiſſimam, aliique magnas etiam laudes ipſi tribuunt.

XV. Interea tamen, ut MONARDVS a) et CLVSIVS b) quoque referunt, in toto Americae continentis tractu, in quo nata Carthago et etiam in novo regno, *magnum uſum eſſe piperis cuiusdam oblongi*, quod etiam delineant, et quod maiori acrimonia praeditum eſt orientali, magisque aromaticum et iucundiori

a) Lib. citato pag. mihi 385.

b) Lib. exoticor.

diori odore quam capſicum, quin etiam praefertur piperi nigro, cum ſaporis, tum virtutis cauſſa. Ipſum altae cuiusdam plantae fructum eſſe, craſſitie funiculi, at dimidii pedis longitudine, conſtantem veluti multis granulis, circa pediculum oblongum, continuo et coniuncto ordine diſpoſitis, ſeminis plantaginis modo, quibus ademtis pediculus nudus conſpicitur, qui recens quoque viridis eſt, ſed maturus nigreſcit. Ex *Iamaica*, Americae nobili inſula, etiam ab aliquo tempore in Angliam atque inde in Belgium aliasque regiones novum piperis genus, ſaporis admodum grati et aromatici, odorisque vulgari longe fragrantioris et ſuavioris advexerunt atque adhuc advehunt Angli, quod vulgo *Piper Iamaicum* aut *Iamaicenſe*, ſive de *Iamaica* appellant. Ita et in Horti Malabar. Part. VII. variae alias incognitae piperis ſpecies enarrantur et delineantur, aliaeque rurſus a Cel. SLOANEO in Catal. Plant. Iamaic. et Hiſt. natural. Iamaicae, rurſusque alia Zeylanica piperis longi ſpecies a Cl. BVRMANNO in Theſ. Zeylan p. 193., quam etiam ibid. Tab. 83. fig. 2. delineatam exhibet, nomine *Piper*, qui ſaururus *foliis ſeptinerviis, oblongo acuminatis*, et denique alia a Cel. LINNAEO nomine, *Piper foliis cordatis, caule procumbente*, in Hort. Cliff. p. 6. tab. IV. Verum de his omnibus, quia minus uſitatae et cognitae ſunt, brevitatis cauſſa plura non dicam, ſed curioſum lectorem ad indicatos autores ablegabo et inprimis etiam ad RAII Hiſt. Plantar. T. II.

XVI. Vnum autem, quod ad piperis hiſtoriam

naturalem mihi adhuc pertinere videtur, praetermittere non poſſum, nimirum quod *in Horto Medico Helmſtadienſi arbuscula alatur exotica*, quae viri altitudinem nunc ſuperat, cuius foliorum odor et ſapor cum pipere vulgari perfecte conveniunt; ſed figura aliisque rebus a piperibus reliquis quam maxime differt. Folia enim huius non ſunt ſimplicia, ut in ceteris, neque ovata aut ſubrotunda, verum *pennata* ſive *pinnata*, uno in extremo longiori, et ſerrata, fere ut in arbore, quae *Molle* Americanis, teſte MONARDO a) appellatur, quod nomen et CLVSIVS, b) RAIVS, TOVRNEFORTIVS, BOERHAVIVS aliique egregii Botanici retinent, LINNAEO autem, Botanico recenti, nomen hoc adeo receptum mutare placuit, neſcio an ſatis apte et utiliter, eique in Horto Cliffortiano pag. 483. *Schinus* foliis ſerratis impari longiſſimo dicitur, ſed SEBAE, in Theſauro ſuo rerum naturalium, *Lentiscus Africana* Tom. I. p. 7. t. 5. fig. 5; verum quod notandum noſtrae arbusculae folia, quamvis ſint pinnata, foliola tamen lateralia non ſemper e diametro ſibi invicem ſunt oppoſita, c) verum in foliis quibusdam oppoſita; in aliis vero alterna, extremum vero claudit foliolum impar ceteris quoque, ut in *Molle*, plerumque, ſed non ſemper, longius, omniaque haec foliola leviter quoque ſunt ſerrata, et grate virentia, quae digitis trita, odorem piperis quem exactiſſime referunt, quo ab arbo-

a) libr. cit. ubi etiam icon eius pag. mihi 360 exhibetur.

b) qui quoque iconem eius ſiſtit, Lib. Exotic. p. 322, ex *Monardo*.

c) ſicut ex figura noſtra conſpici poteſt.

arbore Molles foliis, quae *foeniculi odorem habent*, maxime differt, et ſi manducantur piperis etiam ſaporem, quem quoque, licet ſiccata, non deponunt, ſicuti piperis vulgaris folia, obtinent. *Truncus huius arboris noſtrae* craſſitudinem duorum quaſi & quod excedit, iam habet pollicum, et cortice cincta eſt, corticem arborum mali punici referente, cui perquam ſimilis eſt, radicesque habet fibroſas. Hanc arborem ante biennium una cum multis aliis plantis rarioribus Hortus Medicus Helmſtadienſis a nobiliſſimo atque Iuriſconſultiſſ. Dno. de SPREKELSEN accepit, nomine, *arbor foliis Molle Cluſii*, *odore piperis*, flores vero hucusque non tulit, adeoque nec fructus, licet alias non valde tenera videatur, ſed a medio fere Maii cum aurantiis ad finem Septembris in aere libero extra hypocauſta vitrea laete vigeat et creſcat, neque hyeme adeo magnum calorem deſiderat. Piperatam hanc arborem ego Praeſes paullo prolixius hic deſcribere volui, quia eam a recentioribus non deſcriptam, imo ne mentionem quidem eius factam deprehendi, eique nomen PIPERODENDRON imponere conſultum duxi, donec forte flos et fructus aliud eius genus iam notum manifeſtabunt. *Molles* patria eſt Regnum Peruvianum, eaque etiam baccas fert in racemo, fere ut piper, et piperis quoque magnitudine, ſicut ex MONARDI et CLVSII figuris videri poteſt. Forte et haec ſimiles fert ob reliquas partes ſimiles, adeoque tanto magis ad piperis genus accederet. Quaenam vero noſtrae arbusculae patria ſit, ignoro; veriſimile tamen eſt, eam etiam Ame-

Americam patriam agnoſcere, quia laudatus Dn. SPREKELIVS ſaepius ſemina ex America, quam Africa aut Aſia accepit.

XVII. Nonnulli ad piperum familiam etiam referunt *herbam piperitidis* dictam, quam Tournefortius multique alii *Lepidium* vocant, ob ſaporem, quem habet piperaceum et facultatem ſimul calefacientem; verum quia haec nimium ab illis differt, et planta eſt ſiliquoſa, flore cruciformi, cochleariae valde affinis, et nihil fere cum ipſis praeter ſaporem et facultatem ſimile obtinet, plura de ea praeſertim, dum brevis eſſe laboro, non addo, ſed lectorem ad Botanicos et materiae medicae ſcriptores ablego. Ita DIOSCORIDES etiam peculiari capite, nimirum Lib. II. Cap. 191. de *Hydropipere* agit, quod plerique perſiriam eſſe credunt acrem, piperis ſapore; verum ob rationes modo dictas etiam de hoc nunc plura non dicemus.

XIIX. Hoc tamen ſilentio praetermittere non poſſum, praeſertim quia et ipſe *Theophraſtus* a) aliique granum aut *coccum cnidium* ſive *gnidium* cum piperis deſcriptione, ob ſaporis forte et fructus ſimilitudinem, dum ambae baccas rubras ferunt, coniunxerunt, et de hoc grano, quod vehementer purget et fauces valde arrodat, affirment, quod aliqua affinitas inter coccum hunc et piper ſit, praeſertim quia et HIPPOCRATES iam grana gnidia et piper una in formula con-

a) in edit. Stapeliana pag. 1178. cap. 22.

coniunxerit. a) Et quamvis, quantum novi, nondum, quae planta proprie ſit, unde *coccus gnidius veterum* proveniat, demonſtratum ſit, ſed quidam *Chamaeleam*, alii *Thymelaeam*, alii, aliam plantam pro ea habeant, b) indicare tamen hic volui, quod ruſtici in montibus et ſylvis Hercyniae noſtrae aliique accolae itemque Weſtphali *Mezereum* Germanicum, quod TOVRNEFORTIVS Thymelaeam folio deciduo, alii *Laureolam* folio deciduo, quae ſatis copioſe illis in locis creſcit, non ſolum arborem piperis, (*Peperboom*) appellent, verum etiam eius grana X, XV. ad XX, pro ſcopo purgandi ſaepe aſſumant, affirmentque ſe, dum ea deglutiunt, ſaporem piperis, acrem et urentem in faucibus ſentire, atque egregie et vehementer inde purgari. Cum itaque hae baccae colorem rubrum et easdem has qualitates et virtutes, quae cocco gnidio a THEOPHRASTO adſcribuntur, obtineant, veriſimile mihi PRAESIDI videtur, *baccas huius plantae eſſe ipſum coccum gnidium*, vel ſaltem easdem poſſidere virtutes, et eorum loco, ſi cum prudentia adhibentur, uſurpari poſſe.

XIX. Denique antequam finem huic capiti imponam, haud extra ſcopum erit *in flores noſtri piperis inquirere*, rectiſſime enim RAIVS, celebris ille Anglorum Philoſophus et Botanicus fatetur c), quod incertus ſit ad *quam claſſem plantarum piper ſit referendum;* quia omnes, qui plantam piperis ad ſua us-

 que

a) Lib. de Morb. Mulier. §. CXIX.
b) vid. *Stapelius* in Theophraſt. p. 1184.
c) in Hiſt. Plant. Tom. II. Lib. XIII. Sect. IV.

que tempora deſcripſerint, de floribus eius altum ſervent ſilentium, mirumque profecto eſt, quod tam longo temporis ſpatio, quo Piper notum, imo quo Batavi in Indiam Orientalem navigationes inſtituerunt, multosque Medicos, Pharmacopaeos et Chirurgos illuc miſerunt, atque ſingulis annis ſtupendam piperis nigri, albi & longi copiam inde in patriam ſuam invexerunt, tamen *nullus horum ad flores piperis animum adhibuerit*, eos curate examinaverit atque veram eorum et figuram et deſcriptionem exhibuerit: adeoque hoc adhuc eis, qui illuc iter faciunt, et rem herbariam methodice intelligunt, commendandum erit, ut flores Piperum orientalium, quales ſint, curatius obſervent atque deſcribant. Interea tamen, ne quid diſſimulem, autor Horti Malabarici in Part. VII. p. 23. *flores* piperi nigro *ſpicatos, monopetalos, circa extrema tripartitos*, in petiolis e viridi dilutis, adſcripſit, ſimilesque etiam ibidem Tab. 12. delineatos exhibuit; ſed *longo Piperi* orientali flores monopetalos, in 5 vel 6 lacinias diviſos, Tab. 14: qui vero an revera ita ſe habeant, dubium eſt, cum LINNAEVS ſaepius iam laudatus, piperi alios adſcribat, quem Clar. ROYENVS in Prodr. ſuo Florae Leidenſ. pag. 8. ſequitur.

XX. Ille enim haud adeo pridem in Gener. ſuis Plantar. p. 333. N. 832. plantam americanam, quam PLVMIERVS, cel. Botanicus Gallus, ad *Saururi* genus retulit, a) *piperis nomen* dedit, atque *piperis genus*

a) in Novis Plantar. americ. generibus, pag. 51. et tab. 12, ubi *Saururi* generis, piperi admodum affinis, notas delineavit ac deſcripſit.

nus inde conſtituit eamque in Horto Cliffortiano, nobiliſſimo opere, p. 6. Tab. IV. delineavit, cui ab ipſo *ſequentes notae* ſive characteres tribuuntur. *Calix*, nullus, at receptaculum inaequale; *corolla*, (quo vocabulo florem petalodem intelligit) nulla; b) *Stamina* ſive filamenta, nulla; *Antherae*, duae, oppoſitae ad radicem germinis ſubrotundae; *Piſtillum*, germen maximum ovatum; *Stylus*, nullus; *Stigma*, hiſpidum; *Pericarpium*, bacca ſubrotunda, unilocularis; *Semen*, unicum, globoſum. Hae ſunt notae, quas LINNAEVS huic Americanae plantae, quam pro pipere habet, adſcribit, et quas Cl. ROYENVS, ut dictum modo eſt, quoque amplectitur. Vtrum autem hae etiam in pipere orientali rotundo ac longo ita deprehendantur, an alia ratione ſeſe habeant, ii, qui has plantas florentes in proprio ſolo, quia apud nos hactenus haud viguerunt, examinare cum cura poſſunt, aliquando decidant. Mihi magna inter plantas piper repraeſentantes, quas MONARDVS, CLVSIVS, STAPELIVS, PISO et RHEDIVS, locis citatis, ad exemplaria Indica de vero pipere dederunt, et eam quam LINNAEVS loco citato, de piperis genere demonſtrando ſiſtit, differentia intercedere videtur, ut dubitem an haec et orientales ſpecies conveniant, atque ad unum idemque genus iure referri queant, ob rationes varias, quas quilibet, utriusque partis figuras inter ſe conferens, obſervare poterit.

b) adeoque ab autore H. Malab. valde recedit et diſſentit.

XXI. Tandem et illud adhuc in hiſtoria naturali piperis vulgaris deſidero, quod plerique et quidem etiam recentiores autores, qui de eo ſcripſerunt, ut GARCIAS, CLVSIVS, STAPELIVS quidem dicant *incolas piperis plantas iuxta truncos arborum* plantare; verum nullus horum meminit, utrum ſemina illic loci terrae committant, atque piperis plantas ex ſeminibus ibidem elevent, an *potius per radicum ſerpentium*, quae facile ſe multiplicare ſolent, diviſiones, ut in Lupulo, Glycyrrhiza, aliisque multis plantis fit, aut per ramulos reſectos, ſicut in vitis, ribeſiorum aliarumque plantarum plantatione fieri poteſt, terrae tantum inſertos, illas multiplicent. Tandem tamen in Chriſtophori a COSTA libro aromatum, ubi de pipere agit, inveni, quod ſarmentum eius ſeu ramus iuxta praegrandem qualemcunque arborem aut palum defodiatur, atque bubulum ſtercus et cineres cum aqua inſpergantur, ita plantam inde brevi creſcere et intra annum fructus proferre. Idem fere affirmat RHEDIVS in loco citato H. Malabar. p. 23. ubi ait, quod *colatur per fragmenta ramorum terrae commiſſa*. Sed an non etiam *per ſemina aut baccas maturas*, aut radicum diviſiones propagari queat, quemadmodum mihi videtur, ſilent omnes, ita ut hac in parte, hiſtoria piperis naturalis adhuc manca ſit. Alia adhuc circa hiſtoriam piperis naturalem monenda eſſent: ſed ne nimis prolixa fiat mea diſſertatio, progrediar nunc ad

CAPVT II.

DE PIPERIS VSV.

XXII.

Antequam piperis uſum exponendum ſuſcipimus, quem experientia multorum ſeculorum et vulgum et empiricos et Medicos rationales docuit, perſcrutari prius iuvat, *quid de piperis natura ac viribus ex odore et ſapore*, tanquam ſenſibus illis, qui prae ceteris vegetabilium indolem, naturam et vires nobis quam maxime revelare ſolent, coniectura aſſequi valemus. Quando igitur piperis ſpecies odoratu exploramus, percipimus in eis *odorem fragrantem, aromaticum*, acriusculum, peculiarem, ex quo piper ab aliis rebus haud adeo difficulter diſtinguimus. Quaecunque vero res eiusmodi *odore fragranti aromatico* et acriusculo *gaudent*, calidam ſive calefacientem virtutem poſſidere omnes Medici rationales recentiores iudicant ac docent, inter quos ſolum nunc WEDELIVM Patrem a), brevitatis cauſa nominare volo.

XXIII. Praeterea *quaecunque res ſaporem obtinent acrem, aromaticum, fervidum*, linguam et fauces, quando manducantur ac deglutiuntur, *quaſi adurentem*, ut Piper, Zingiber, Zedoaria, Amomum, Acorus, Cinnamomum, Caryophylli, Cardamomum,

 Macis

a) ob libr. eius egregium de Facultatibus medicamentor. et Amoenitates Materiae Medicae.

Macis etc. faciunt, illa non ſolum propter hunc ſaporem calefacientia habentur; verum etiam, dum asſumuntur, et praeſertim in paullo largiori copia, calorem in ventriculo et corpore noſtro revera excitant et augent. Adeoque quod piper, omnesque eius tres ſpecies primariae, imo et aliae ſupra indicatae, *virtutem habeant calefacientem*, nemo forte eſt aut fuit inter Europaeos, imo et inter Arabes et Perſas, teſte GARCIA l. c. p. 90, et praeſertim Medicos, qui hanc virtutem neget vel ſolum etiam in dubium vocet: adeoque quamplurimi iique etiam ex vulgo in morbis, quos frigidos appellant, pipere pro ventriculo frigido calefaciendo, aut febribus intermittentibus, quas Germani ob frigus, quo ipſae ſingulique earum paroxysmi incipere ſolent, *frigidas* appellant, (Kalte Fieber) propellendis fugiendisque utuntur. Adeoque dum *effectus piperis adeo manifeſtus eſt calefaciens*, isque ſane in magno admodum gradu, prae multis aliis aromatibus et calefacientibus, mirari ſatis non poſſumus, quam ob rationem Medici Indi, (quos vero omnes empiricos eſſe aſſeverat GARCIAS, pag. mihi 89,) piper, una cum omnibus aliis aromatibus, *frigidum eſſe* ſtatuant, ſive *virtutem ei refrigerantem* tribuant; dum guſtus et uſus quemlibet facile contrarium docere poſſunt, atque hinc Indorum hanc ſententiam PISO l. c. ridiculam pronunciat, quae ſola experientia refutari poteſt.

XXIV. Sed *non ſolum piper in ſubſtantia* aut pulvere in ore detentum fervidam illam qualitatem ſatis indicat

indicat, verum etiam *omnia, quae ex ipſo parantur,* ipſam quam manifeſtiſſime evincunt. Conſiſtere mihi videtur inſignis haec vis fervida et urens in quodam ſale admodum penetrante et oleo adeo acri, fervido, et volatili, ſicut in omnibus aliis aromatibus, id quod odor fragrans eius, qui ab oleis et ſalibus volatilibus provenire ſolet, ſatis indicat. Praeter odorem vero hoc uberius *probamus ex deſtillationibus piperis*, tam cum aqua ſimplici, quam cum ſpiritu vini. Cum aqua ſimplici deſtillari curavimus libram unam piperis nigri, et ex hac libra olei ʒj. alembicum tranſiit acerrimi ſaporis, id quod ſimul etiam omnem aquam ſapore piperato vehementer impraegnavit. Deinde etiam piperis ſimilem quantitatem *cum ſpiritu vini rectificato deſtillavimus*, atque ſpiritus huius duas libras acerrimo piperis ſapore impraegnatas accepimus, qui *ſpiritus piperis* appellari poteſt: manifeſto, ni fallor, indicio, piper et ſale et oleo volatili gaudere, quia tam cum aqua quam ſpiritu vini alembicum tranſeunt, eosque liquores acerrimo ſuo ſapore inficiunt. Interea tamen piper poſt deſtillationem relictum, quod mirandum, adhuc tam acre erat, ut vix ab alio pipere diſtingui potuerit, id quod ingentem piperis acrimoniam indicare poteſt.

XXV. Omnia, praeter haec, *præparata alia piperis genuinum quoque ſaporem* acquirunt et referunt. Praeparavimus enim *Eſſentiam piperis*, atque piperis ℥j craſſo modo contuſi, ſpiritus vini rectificatiſſimi ℥iij affudimus, et digerendo per aliquot dies eſſentiam flaveſcen-

veſcentem inde eduximus, quae, ſi non majorem, quam oleum eius deſtillatum, obtinet acrimoniam, tamen ei vix atque ne vix quidem hac in re cedit: ita ut haud difficile ſit quam plurimis eiusmodi eſſentiam piperis pro ipſo eius oleo vendere, dum pauci ex ſapore aliquam differentiam agnoſcent. Denique *comburi curavimus piper*, ex quo oleum aquae beneficio extractum ac deſtillatum erat, atque ex eo *ſal piperis fixum* quoque paravimus, id quod cineritii eſt coloris et inſignem adhuc piperaceam acrimoniam poſſidet, atque ponderis erat ʒſs. Ex quibus omnibus piperis inſignem vim fervidam atque calefacientem ſatis patere exiſtimamus. Quaecunque vero eiusmodi vim calefacientem obtinent, illa quoque *roborantem, excitantem, ſtimulantem* aliasque inde pendentes vires poſſident, easque per rationem a priori, ut dicunt, perſpicimus.

XXVI. Quando autem nunc *experientiam*, tam aliorum, quam noſtram ſimul in auxilium vocamus, *de viribus et uſu piperis longe mox futuri ſumus certiores*. Incipiamus vero *ab antiquiſſimis ſcriptoribus medicis* pergendo inde ad recentiores, ſic inde tanto magis piper omni tempore pro re aut medicamento acri, ſtimulante, roborante et calefaciente, unde deinde et aliae vires deducendae, habitum atque uſurpatum fuiſſe, liquido conſtabit. HIPPOCRATES quidem, quantum deprehendere potui, piper interne, forte propter inſignem eius acrimoniam, et quia eius vires forte tunc in Graecia nondum exploratæ erant, non dedit ſed ſolum

ſolum in morbis mulierum ad uterum purgandum, una cum granis cnidiis in forma glandis ſive peſſi adhibuit. a) THEOPHRASTVS autem utrique piperis generi, et rotundo et longo, generatim *vim calefactoriam*, qua multae ſimul aliae virtutes, ſicut in vino, comprehenduntur, adſcribit; quam tamen in longo validiorem eſſe ſtatuit, quam in rotundo, atque ſpeciatim *contra cicutam* auxiliari, docet; b) ſed praeter haec nullam eius virtutem aliam indicat, adeoque tunc temporis (nam ſub *Alexandro Magno* vixiſſe dicitur) vires eius parum adhuc cognoverant, atque forte in magno aut frequenti uſu nondum in Medicina fuit. Succeſſu vero temporis et nominatim DIOSCORIDIS temporibus, qui *Iulio Caeſari* coaevus fuit, c) et cuius ſcripta GALENVS valde commendavit, longe plura iam de eius viribus cognoverant; nam ita de eo ſcribit: d) *piper album* aptiſſimum remediis oculorum, antidotis et iis medicamentis, quae contra venenatas beſtias parantur, theriaca vocant. *Longum* intenſa mordacitate praeditum et ſubamarum, antidotis itidem et theriacis accomodatum. At *nigrum albo ſuavius eſt, acrius orique gratius ac magis aromaticum*, ad condimenta utilius eſt. *Paullo poſt vero omnes piperis virtutes tunc notas coniungit et dicit:* „omne piper vim habet calefaciendi, „urinam ciendi, concoquendi, attrahendi, diſcu-

E „tien-

a) Lib. I. de Morb. Mulier. ſupra iam citato loco

b) In Hiſt. Plantar. L. IX. cap. 22.

c) Teſte *Iuſto* in chronologia Medica pag. 50.

d) Libr. II. cap. 189.

„ tiendi, detergendique ea, quae oculis tenebras of-
„ fundunt, convenire etiam ſeu potum ſeu illitum
„ febrium intermittentium rigoribus, ac venenata-
„ rum quoque beſtiarum morſibus auxiliatur et par-
„ tus extrahit. Quin et tuſſi aliisque pectoris vitiis
„ linctu potuque ſuccurrit, faucium etiam malis
„ convenit cum melle perunctum et tormina diſcu-
„ tit, potum cum lauri foliis tenellis; manducatum
„ cum uva paſſa pituitam e capite prolicit. Dolo-
„ res quoque ſedat, valetudinem tuetur, appeten-
„ tiam movet, et concoctionem iuvat ad intinctus
„ additum. Exceptum pice, ſtrumas diſcutit.

XXVII. A *Latinis ſcriptoribus* Medicis antiquis et nominatim Scribonio LARGO et CELSO quam plurimis in morbis commendatur atque in quam plures apud ipſos compoſitiones, tanquam medicamentum polychreſtum ingreditur et cum primis CELSVS, qui inter calefacientia primo loco illud ponit, Lib. 2. cap. 27. Adeoque *in omnibus morbis frigidis* et praeſertim *ventriculi*, ubi coctio debilis, ubi flatus et pituita moleſti ſunt, ubi cibi deſiderium deficit, itemque in colicis ventris doloribus, a cauſa frigida ortis, aliisque ſimilibus malis, hoc non ſine ratione, tam in cibo quam medicamentis, commendavit Libro 3. cap. 12. piper contra *febres intermittentes* laudat, et ait: *ante acceſſionem* aeger bibat *aquam calidam cum pipere;* ſiquidem ea calorem movent et horrorem non admittunt: ſpeciatim vero contra quartanam duplicem cap. 16. Praeterea id *contra renum morbos*, eosque ſine dubio frigidos, quando pituita frigida forte

ob-

obſtructi, et urina difficulter ſuccedit, aut arenulae vel calculi forte minores ſint, quae mala ſymptomata concitant. His aegris ſuadet Lib. 4. cap. X. quieſcere, alvum ſolvere, ſaepe deſidere in aqua calida, neque cibum neque potionem frigidam aſſumere, bibere liberaliter, et *adiicere modo cibo, modo potioni piper*, &c. quae maxime urinam movere aſſeverat. Libro eodem cap. 17. *adverſus lumbricos latos* laudat inter alia potum aquae, cui *contritum piper* adiectum ſit; nam acrimonia piperis lumbricis adverſa eſſe videtur, ſicut et alia acria lumbricis contraria ſunt: et quia ſimul pituitam frigidam, tanquam nidum lumbricorum deſtruit, varias ob rationes *anthelminticum* eſſe poteſt egregium. *In ventris fluxu*, praeſertim a cauſſa frigida orto, praemiſſis evacuantibus, et praeſertim per vomitum, quem hic commendat, *piperis uſum ad alvum ſiſtendum*, recte ſuadet, Lib.4.c.19; roborat enim et calefacit ventriculum atque inteſtina. Inter Antidota adverſus venena ſumta, vel contra morſus animalium venenatorum et ſpeciatim *Ptolomaei* Regis et *Mithridatis*, quae cap. 23. deſcribit, piper album & longum recipit, id quod poſtea GALENVS; ORIBASIVS, aliique recentiores Graeci ſecuti ſunt. Sigillatim vero *adverſus ſerpentum* morſus CELSVS neceſſarium eſſe ait, Lib. V. cap. 27. n. 3. *exſorbere portionem vini meri cum pipere*, quia calori movendo humorem intus coire non pateretur; nam maximam partem venenorum frigore interimere exiſtimavit. Ex quibus patet, nullum ex veteribus virtutes piperis melius deſcripſiſſe CELSO.

XXVIII. Atque haec ſpecimina frequentis et magni uſus piperis, Celſi temporibus, qui Tiberii tempore vixiſſe creditur, interne ut medicamentum adhibiti, ſufficere poterunt. Nunc quaedam etiam *exempla uſus piperis externi* ex ipſo ex multis aliis proponam. Et primo quidem illud laudat in *affectibus faucium*, eisque ſine dubio frigidis ac pituitoſis, qui ſaepius in *uvula* ſiue gurgulione occurrunt, quando in magnum tumorem inde diſtenditur, ut et deglutiendi et loquendi facultatem laedat. Nam Lib. 5. cap. 22. n. 9. ubi de gargarizationibus loquitur, ita ſcribit: „*Gargarizationes autem aut laevandi cauſſa fi-* „*unt, aut reprimendi, aut evocandi.* Laevant lac, cre- „mor vel ptiſana. Reprimit autem aqua, in qua len- „ticula, vel roſa, vel rubus, vel cotoneum malum etc. „decocta ſunt. *Evocant autem ſinapi, piper.*„ Hinc adhuc hodie moris eſt et ſaepe prodeſt, ſi parum piperis contuſi vel per ſe, vel melle remixtum ope inſtrumenti idonei uvulae a pituita tumidae, ſubinde admoveatur; quippe ex ea egregie et multam pituitam evocat. Lib. V. cap. VI. *Piper* inter medicamenta rodentia et cap. VIII. inter *adurentia* ab ipſo refertur, atque hinc etiam mirum non eſt, quod cap. IV. illud inter ea remedia referat, quibus *vulnera aut ulcera* aperta ſervari queunt. In *cervicis morbis*, (ut antiſpaſticum forte, aut revellens) commendat *piper cum ficu contuſum*, et ut cataplaſma ei impoſitum, quod etiam in *abſceſſibus emolliendis* et rumpendis haud alienum eſt. Contra *varios oculorum morbos* (quibus DIOSCORIDES iam piper prodeſſe

do-

docuit.) Lib. VI. cap. 6. n. 20. 21. 22. 24. 25. 27. 30. 31. 33. collyria varia quondam celebria deſcribit, quae piper vel vulgare, vel album vel longum ingreditur: unde quoque intelligi poteſt, quod illo tempore iam triplex hoc genus piperis in uſu fuerit. Sed ſufficiant haec ex Celſo indicaſſe.

XXIX. Apud SCRIBONIVM LARGVM piperis tam nigri, quam albi et longi uſus ſaepiſſime commendatur, eaque in quamplurimas compoſitiones, quas deſcribit, adverſus eos morbos recipit, contra quos a DIOSCORIDE et CELSO laudata fuerunt, quae etiam dignae ſunt, ut in ipſo autore legantur et perpendantur. GALENVS recte dicit, quod *omne piper potenter calefaciat, ſiccet ac roboret*, atque cum primis utile ſit in cibo, quando ventriculus debilis, cruditatibus aut flatibus repletus, aut non bene concoquat: ubi tamen piper album reliquis praefert, illudque *non minutim contritum, ſed vel integrum vel craſſo ſolum modo comminutum.* Hac enim ratione vim ſuam calefacientem in primis ſolum viis edere, ibidem quaſi extingui et non in totum corpus ſive ſanguinem, ſicut alia calefacientia, ſe diffundere, eumque utendi modum utiliſſimum longeque praeferendum eſſe vult ei, ubi minutim contritum aſſumatur. Imo aſſeverat, quod hac ratione aſſumtum, praeſertim ſi aqua calida ſuper bibatur, ſaepe ſingultum, calorem p. n. in toto corpore vehementem aliave mala concitaverit. Neque haec obſervatio deſtituitur ratione, in qua vero extricanda diu brevi-

tatis cauſſa immorari nolo, dum quilibet haud adeo difficulter eam intelligere poſſe exiſtimo. Pulverem etiam *de tribus piperibus* compoſitum, nobis reliquit, qui in Pharmacopoeia Auguſtana, nomine *ſpecierum diatrion pipereon Galeni* deſcribitur, a) in omnibus affectibus ventriculi frigidis ſane non contemnendus. Piper denique cum aqua ſingulis diebus aſſumtum *ad quartanam* curandam commendat: quo forte factum eſt, ut adhuc hodie a vulgo contra febres intermittentes et cumprimis quartanas, verum raro ex aqua, ſed, in quo Galenum corrigere voluit, ex ſpiritu vini, vel vino ſaltem, frequenter uſurpetur.

XXX. ORIBASIVS, praeſtantiſſimus poſt GALENVM inter Graecos Medicus, non ſolum, quae hic et Dioſcorides de piperis natura et uſu affirmarunt, confirmavit, verum eius uſum adhuc extendere allaboravit. Ex multis pauca ſpeciminis loco adducam. In Synopſi ad Euſtachium filium iis, *qui ventriculo debili laborant* et quibus *cibi in ventriculo aceſcunt*, Lib. IX. cap. X. ſequens commendat.

℞. piperis et ſem. aneth. ã ʒj. ſem. cumin ℥ß. M.F. pulvis:

cuius cochleare unum dormituris ex vino diluto dandum. Ei vero, *cuius ſtomachus flatibus diſtentus*, decoctum calaminthae, cum modico mellis et piperis adiuncto exhibendum, quod cap. XI. repetit, et quantitatem piperis ʒj determinat. Praeterea illud in univerſum, ut *calefaciens et ſiccans valentiſſimum*, ac

a) A *Galeno* vero ipſo Lib. IV. de valetudine tuenda.

ac deinde ut medicamentum, *quod humores abundantes, ac praeſertim e capite per os extrahat*, ſi ſubinde manducetur. Poſtea in tom. II. pag. m. 657. *inter medicamenta, quae ſudorem movent, piper quoque refert*, quod ut cetera aromata igitur in eum uſum, ubi opus, commendat. Id quod etiam egregie facit, ſi aqua calida per aliquod tempus ei ſuperinfundatur, vel ſoli vel aliis ſimul vegetabilibus idoneis admixtis, *quod infuſum in omnis generis morbis a frigore et tranſpiratione ſuppreſſa ortis*, itemque in *paroxyſmo febrium intermittentium*, et praeſertim *quartanarum*, quando aeſtus minui et ſudor provenire incipit, praeſtantiſſimum eſſe poteſt. Reliqui ſcriptores Medici Graeci et Latini veteres, quia anteceſſores tantum imitati ſunt, nihil notatu dignum, praeter iam dicta, nobis reliquerunt. Ergo ad recentiores progrediemur.

XXXI. Hi vero omnes, uno fere ore conveniunt cum eis, quae veteres et cumprimis DIOSCORIDES, CELSVS GALENVS et ORIBASIVS de nobili hoc aromate praedicarunt, atque verum deprehenderunt atque adhuc hodie deprehendunt, quod ſcilicet ſit inſigne calefaciens, ſtomachicum et roborans, ex quibus, quaſi cardinalibus eius virtutibus reliquae omnes, quas ſupra ex modo laudatis ſcriptoribus Medicis, N. XXVII. ad XXXI. recenſuimus, deduci poſſunt. Siquis enim evolvat praeſtantiſſimos Medicos practicos itemque ſcriptores materiae medicae huius et duorum ſeculorum ultimorum, et ſpeciatim *Paracelſum*, *Platerum*, *Riverium*, *Sennertum*,

Caspar.

Caſpar. Hoffmannum, *Schroederum*, *Ettmullerum*, *Wedelium*, *Paulum Hermannum*, *Lemeryum*, *Daleum*, *Valentinum*, *Frid. Höffmannum*, Acta Naturae Curioſorum, Vratislavienſium, aliosque praeſtantiores, et ubique deprehendet, piper ſaepius hinc inde ad varios morbos commendari. Nimis prolixum eſſet omnia ex iis excerpere, ſed pauca ſolum ſpeciminis loco adhuc proferam.

XXXII. Ex his vero non adducam, quid cum veteribus commune habent, ſed de quibus hi vel nihil tradiderunt, vel non tam bene, vel quæ veterum doctrinam ſingulari modo confirment. Ita enim RIVERIVS a) refert, *a ructibus acidis moleſtiſſimis* piperis grana v. vel vj. mane integra, quinque horis ante prandium, ieiune deglutita, Conſiliarium regium, trium vel quatuor dierum ſpatio, a moleſtisſimo illo malo liberaſſe, et cum ſimul appetentia ipſi prorſus eſſet deiecta, ventriculum inde ita roboratum eſſe, ut poſtea avide cibum caperet, atque optime concoqueret, ſic ut totum corpus inde refocillari et ſubſtantia eius abſumta reparari viſa ſit. Caſpar. HOFFMANNVS in Medic. officin. *Piperis* uſum cum vino vel ſpiritu vini, teſte ETTMVLLERO b), ſæpe in *colica frigida* extollit: quia calefacit et acidum deſtruit, itemque apud CRATONEM, Conſil. 102. f. 274. conſerv. roſar. cui immixta ſunt grana aliquot *piperis albi* per medium ſecti, commendat

a) In obſervat. communic. XXXVII.
b) Tomo I. p. mihi 627.

dat in morbis, ubi debilis eſt ventriculus et calidum hepar. PARACELSVS quoque *piperis uſum* in pluribus morbis a cauſſa frigida vel acida ortis, adhibuit, ſicut multis in locis ex ſcriptis eius videri poteſt; id quod etiam fecit PLATERVS, illudque etiam quam maxime in *impotentia virili* variis in formulis, pag. m. 561. extollit. QVERCETANVS in diaetaetico et HORSTIVS in Inſtit. Med. aliique multi, ad *viſcidos humores* diſſolvendos & acidos deſtruendos, ob ſal eius ſubtile et penetrans, quod alcalicae eſt naturae, *piper* laudant. Th. BARTHOLINVS a) varia *remedia popularia de pipere* deſcribit atque laudat: et primo quidem, ſi in ipſa febris acceſſione *piper cum ſpiritu vini* exhibeatur; vel abſinthium in aceto coctum cum *pauco pipere*, tribus diebus continuis, eodem tempore. Ita et ante tremorem febris cum *lauri baccis piper* ſumtum frigus febrile compeſcere, ex MACRO de virtut. herb. cap. 66. refert. Praeterea *in capitis morbis a cauſſa frigida* illud utiliſſimum eſſe cenſet. Sic quoque IOEL Sect. II. de febr. *novem piperis grana* integra, plures dies deglutita, liberare a *quartana* aſſeverat. THEODOSIVS pro ſecreto habet Epiſt. med. 9, *in ſtomachi debilitate*, ante cibum 4 vel 5 grana piperis deglutire. SCHROEDERVS quoque in pharmacop. ſua piper valde laudat et inprimis etiam *eius oleum*, quod flatus diſcutiat, paroxyſmumque tertianae praecaveat, ſi 2. horis ante paroxyſmum ad gt. iij. vel iv. aſſumatur, id quod etiam facit ERNESTVS Lib. de oleis deſtill. ſi cum myrrhæ, ℈j. purgato prius corpore, aſſumatur.

a) In Hiſtor. anat. cent. V. Hiſt 48.

XXXIII. ETMVLLERVS in notis ad *Schroederum*, ubi de pipere agit, ita de eo diſſerit. *Piper* cum ſit aroma, ut ſapor et effectus loquuntur, quod conſiſtit in ſale volatili acerrimo, (et quidem alcalico) *egregie incidit et penetrat;* adeoque pituitam craſſam, in primis viis ſtabulantem, attenuat, acidumque abſorbet ac deſtruit: *hinc ubi acidum peccat, piper optime convenit.* Ergo ad cruditates ventriculi acidas deſtruendas; una cum multis aliis inde pendentibus ſymptomatibus, egregie conducit, atque appetitum proſtratum reſuſcitat. Grana enim eius integra, vel craſſo modo contrita, tunc aſſumta, ventriculum optime roborant, et melius operantur, quam ſi pulveris ſubtilioris forma exhibeantur. Nam piper integrum vires ſuas in ventriculo aeque exerit, quam pulveriſatum, ſicut id l. c. uberius probat. Adeoque uſus eius in *colica*, quae ab acido (aut frigida cauſſa) oritur, quia hoc deſtruit, eſt egregius, ſicut iam §. XXXII. docuimus, quando nimirum grana aliquot (v. g. vj. viij ad X) integra vel leviter contuſa, cum vino generoſo vel ſpiritu vini propinantur. Praeterea *in febribus intermittentibus* eadem ratione, praemiſſis univerſalibus, aliquot horis ante paroxyſmum uſurpatum, febres has, imo et ipſas *quartanas* ſaepe ſanat, maxime vero eas, vbi frigus magis affligit, quam aeſtus: *exemplumque refert de iuvene* 17 *annos nato*, qui 70 grana leviter contuſa pro una doſi aſſumſit et febris inde ceſſavit. Et quamvis febris poſt dies aliquot, ex hauſtu cereviſiae frigidae, redierit, piperis tamen continuato uſu iterum ſe curavit. Si quan-

quando forte etiam febris non ſemper omnino inde tollatur, vehementius tamen *frigus et rigor inde maxime minuuntur*. *Oleum piperis* eſt egregium ſtomachicum, et in *colica* ac *quartana* ad gutt. iij vel IV optime prodeſt. De uſu eius externo infra proponemus. *Eſſentia cum ſpir. vini parata*, mire appetitum acuit. *Species de tribus piperibus*, quarum GALENVS auctor eſt, egregie digeſtionem promovent et ventriculum roborant.

XXXIV. *Piperis* etiam vires *in praecavenda cardialgia* autores Hiſt. morb. Vratislav. An. 1702. p. 153, egregie laudant et commendant eis, qui ex eſu fructuum horaeorum, itemque cucumerum et melonum, adeoque ex refrigeratione ventriculi cardialgia facile corripiuntur, ut commiſſo tali errore mox piperis gr. X. deglutiant. HARRISIVS multa egregia etiam refert *de inſigni piperis uſu*, praeſertim in *febribus intermittentibus* et malis *a ventriculo frigido* ortis a) atque TORTVS de *Galeno* refert b) ipſum ad Imperatorem, paſſione quadam ſtomachi, ab aſſumto cibo laborantem, noctu vocatum eſſe, atque rogatus, quo remedii genere huiusmodi paſſioni mederetur, cui Romani Medici nihil opis afferre potuisſent? promte reſpondit, ſe hominibus ſic afflictis *vinum pipere inſperſum exhibere*. Piperis grana X, XV ad XX. craſſo modo contuſa *languidis in venerem*, ut egregium ſtimulans ſive *aphrodiſiacum*, cum libra lactis calidi, hora vel bihorio ante concubitus tem-

F 2 pus

a) in Diſſ. ſuis Medicis chirurg. diſſert. de Aqua.

(b) lib. de Febribus, mihi pag. 433.

pus Dn. Praeſes ſumenda ſuaſit, aliisque qui a lacte abhorrebant, vel obeſi erant, cum hauſto vini generoſi, atque magnos inde effectus notavit.

XXXV. Denique et de *uſu piperis in cibis* adhuc nonnulla annectam. Veteres quidem *a pipere abhoruiſſe* ex *Plutarcho* refert LISTERVS; a) attamen poſtea eius uſum adeo invaluiſſe, ut omnium aromatum apud eosdem vulgatiſſimum factum ſit, atque apud APICIVM vix unquam in ſuis condimentis deſit, atque ſexcentis fere in locis adhibitun inveniatur. Deinde haud raro *acetariis*, quae vel ex lactuca, vel braſſica, vel cucumeribus, vel ex raphano parantur, modica copia & craſſo modo contritum admiſcetur, eoque, me iudice, non ſolum his gratior ſapor conciliatur, verum etiam ad appetitum langvidum excitandum quam maxime prodeſt, ac ſimul vim eorum refrigerandi nimiam ſua vi calefaciente moderatur et corrigit, ne ventriculum nimis refrigerent aut laedant. Praeterea cum fructu adhibetur nonnullis rebus *condiendis* et fermentandis, ut braſſieae muriaticae, item cucumeribus minoribus aceto condiendis, ubi non modo eosdem uſus praeſtat, quos in acetariis modo indicavimus, verum etiam ut diutius conſervari queant, facit. Ita et *embammata* multa vel intinctus grati parantur, *quae piper ingreditur*, v. gr. ex aceto, oleo olivar. pipere aliisve idoneis. Multis tandem *oleribus decoquendis*, tam ſaporis exaltandi gratia, quam ut facilius digerantur, addi ſolet: atque hunc morem iam apud veteres fuiſſe, *ut*

a) in Praefat. ad *Apicium* de Arte coquinar.

ut betae piper admiſcuerint, videri poteſt ex MARTIALIS epigrammate, ubi canit:

Vt ſapiant fatuae fabrorum prandia betae,
O quam ſaepe petet vina, piperque coquus.

Atque ex hac virtute cibis gratum ſaporem conciliandi, modus ille loquendi originem traxiſſe videtur, quo ſermones ingenio et acumine pollentes, ſermones *ſale et pipere conditos* appellaverint; et denique etiam quando *acetum* vel ex vino vel ex cereviſia conficere volunt, piper tam nigrum quam longum, adiici ſolet, quo ipſo longe fortius atque praeſtantius evadit.

XXXVI. Praeter vires autem, quas piper exerit interne in corpore humano, *externe quoque in variis corporis malis egregie prodeſt.* Non hic repetemus, qvae ſupra iam pag. 36. ex CELSO de uſu eius externo aliisque aliis in locis adduximus; ſed ſolum nonnulla, cum ex recentioribus ſcriptoribus, tum ex noſtra obſervatione ſpecimina producemus. Piperis igitur pulvis vel per ſe, vel cum rad. irid. Flor. vel veratri, vel mercurialibus pulveribus mixtus, egregium *errhinum* eſt in variis *morbis capitis et oculorum frigidis*, ut affectibus ſoporoſis, apoplexia, amauroſi et cataracta incipiente. Praeterea eſt *apophlegmatizans,* ſi manducatur vel ſolum, vel cum uvis paſſis, aliisve idoneis, in dentium doloribus et morbis modo nominatis. *Piperis decoctum* cum aqua paratum loco gargariſmatis in *faucium tumoribus frigidis* conducit. Idem decoctum in *dentium dolore* auri affecti lateris tepide infuſum, dolorem illum ſæpe tollit, SYDENHAMVS cap. de febre eryſipelacea, ſequens ad eryſipelas

commendat. Rec. ſpir. vin. ℔ß. theriac. androm. ℥ij pulv. piper. long. et caryophyll. a ʒij. M. et charta emporetica, hac mixtura madefacta, parti circumvolvatur. *Granum piperis & cumprimis albi*, denti cavo intruſum, haud raro, educta pituita aut putredine, *odontalgiam* ſedat, et ſi dentes cavi granis eiusmodi piperis, foraminulis aut ſinubus eorum, ſcalpello adaptatis, impelluntur atque replentur, ſicut alias fruſtulo plumbi aut maſtichis fieri ſolet, multos a dentium dolore praeſervat. *Oleum piperis* denti cavo dolenti ad guttas ij vel iij cum linamento carpto immiſſum, a multis ſcriptoribus contra dolores hos commendatur; cui uſui etiam *eſſentia eius* ſervire poteſt. Ita etiam hoc oleum *febrium vehementiorum rigorem*, cum oleo laurino vel Nucis moſchatæ, ſpinae dorſi et ventriculo inunctum, egregie moderatur. Ita et idem oleum partibus paralyticis prodeſt, ſi eo probe fricentur; quo vero in caſu *ſpiritus piperis* forte adhuc maiores vires exerere poteſt, quia eſt penetrantior.

XXXVII. Quemadmodum vero nulla res eſt tam bona, quae non *perverſo uſu* poſſit fieri mala ſive noxia, ita hoc quoque de pipere quam veriſſimum eſt: nam multos eius ſapor adeo delectat et afficit, ut *larga nimis copia illud quotidie aſſumant.* Imo de Rusſis et Polonis referunt, quod multi illorum illud quam frequentiſſime ſpiritui vini, quando hic eis non ſatis acris et valens videtur, magna quantitate admiſceant, unde autem facile ſanguinem nimis calefacere et ad febres diſponere, imo viſcera, ut de aliis malis nunc non dicam, inflammare poſſunt. Interea tamen dum conſuetudo ipſis altera quaſi ſit natura

tura, quae ſtupenda ferre poteſt, multi ſine omni fere noxa quotidie hoc impune facere audimus. Sic DIOSCORIDES aliique in angina ſive *faucium vitiis* id commendant; ſed caveant, ut I. BAVHINVS iam monuit, ne in inflammata uvula aut alio tumore faucium inflammatorio, ſed tantum in pituitoſo et frigido tumore adhibeatur. Ita ruſtici et vulgus noſtrum ad *febres intermittentes* curandas ſaepe largam nimis piperis quantitatem aſſumit et quidem haud raro cum magno nimis ſpiritus vini hauſtu. Et quamvis hoc frigidis temperamentis atque ventriculis, et praeſertim frigida quoque tempeſtate, haud raro egregie benefaciat vel ſaltem ſaepe haud noceat, tamen cholericis et ſanguineis, praeſertim iunioribus, haud raro male cedit, ex intermittentibus continuas faciendo a), tandemque per has quandoque mortem inducit. Ita et *in oculorum morbis*, in quibus veteres eo ſaepiſſime uti ſunt, ut ex DIOSCORIDE, LARGO et CELSO potiſſimum videre eſt, quam cautiſſime cum eo procedendum eſſe iudico, propter inſignem eius acrimoniam, qua oculos facile iuſto vehementius afficere adeoque et inflammare aut alia ratione eis nocere ſolet. Quo forte reſpicere videtur *Schola ſalernitana*, quando inter res oculis noxias *piper* etiam in ſequentibus verſiculis refert:

Balnea, vina, venus, ventus, piper, *allia, fumus*, etc.
Iſta nocent oculis, etc.

XXXVIII. *Indi tandem quoque*, praeter baccas ſiccas, baccis quoque *piperis recentibus*, imo et imma-

a) ſicut et Illuſtr. Fr. *Hoffmannus* in Med. rationali notat.

maturis utuntur; quas, teſtibus omnibus fere autoribus, qui de aromatibus plantis & medicamentis Indorum ſcripſerunt, *muria et aceto condiunt*, atque fere, uti nos cucumeres noſtras condire ſolemus, iisque in paſtu pro appetentia ciborum excitanda, atque digeſtione promovenda, ſicuti nos cucumeribus conditis utimur. Praeterea *et folia*, quae una cum radice et ſarmentis eundem cum pipere ſaporem obtinent, varia ratione, ut medicamenta, praeſertim in forma decocti, contra varios morbos et cumprimis a cauſſa frigida ortos; adhibent. Verum quia nos his caremus, plura de eorum uſu non dicam. Vnum tamen adhuc notabo, quod ſcilicet COSTA aſſeverat, *foliorum piperis albi nullum* apud Indos in Medicina *eſſe uſum;* nigri autem folia pro hoc ſcopo expeti. Vnde uberius confirmari exiſtimo, quod ſupra §. IX. evincere ſtudui, *plantas piperis albi et nigri non easdem, ſed diverſas eſſe plantas;* alias inter folia piperis albi et nigri Indi nullam diſtinctionem in Medicina facerent. a) Atque haec de pipere dicta ſufficiant. Plura quidem adhuc de eo dici potuiſſent, verum ne nimis prolixus ſim, vela hic contraho, Deoque T.O.M. pro praeſtitis viribus maximas ago gratias.

a) Ita & heri adhuc in libro manu exarato, de materia medica, quem auditores in lectionibus Cel. Pauli HERMANNI ex ore ipſius exceperunt, legi, quod *piper album detur nativum* et in peculiaribus plantis creſcat, quod vero rarius eſſet, et maximam partem, quam haberemus, arte ex nigro aqua calcis macerato fieri, cui forte haud exigua fides adhibenda; quia non ſolum, ut Medicus et magnus Botanicus, iis in regionibus diu fuit, verum etiam res medicas ac botanicas m[illegible]g[illegible]o ſtudio perſcrutari voluit.

PIPERODENDRVM.



Explicatio figurae Piperodendri.

A indicat caulem alicuius ramuli, aliquot foliis onuſti.

BB foliola pinnata, quae unum folium maius conſtituunt, naturali magnitudine et figura: ubi tamen in foliis BB, foliola accurate ſibi invicem oppoſita; in ramulo vero

CC, e diametro oppoſita non ſunt. In cuiusvis folii apice folium impar, quod apicem terminat, conſpicitur, B, D. quod in quibusdam foliis, ceteris vicinis non multum eſt longius; verum in quibusdam, ſicuti in arbore Molle *Monardi* et *Cluſii*, duplo aut triplo reliquis maius eſt, ſicuti figura

E F, litt. F. oſtendit. Vberior deſcriptio eius videri poteſt ſupra §. XVI.

Arn